

Lokrume hembygdsförening Historik 1996--2016

Hur blev Lokrume hembygdsförening till och vad håller vi på med?

Jo det var så att under många år så pågick en studiecirkel i hembygdsforskning i Lokrume. De fick mer och mer material under åren och kom på att det kanske kunde bli en bok eller åtminstone ett häfte. Det kostar ju en del och det började talas om att det hade varit bra om det hade funnits en Hembygdsförening som kunde stå som utgivare.

Så 1995 efter årets sockenfest så hade det blivit ett litet ekonomiskt överskott och kommittén för sockenfesten beslöt att skänka det till Studiecirkeln i hembygdsforskning på villkor att dem startade en Hembygdsförening i socknen.

Sagt o gjort, studiecirkeln under ledning av Hubert Jakobsson kallade till möte i bygdegården i mars 1996.

Protokollsutdrag från startmötet:

"Onsdagen den 21 mars hade studiecirkeln i Hembygdsforskning kallat intresserade till sammanträde i bygdegården för ev. bildande av en Hembygdsförening. Studiecirkeln hade förut fått ett anslag från kommittén för sockenfesten på 2500 kr. på villkor att dem startade en Hembygdsförening. En utställning av gamla foton var även ordnad. Hubert Jakobsson hälsade de närvarande välkomna och särskilt då Hembygdsförbundets ordf. Ove Pettersson, Tingstäde, som berättade om hembygdsrörelsen på Gotland. Efter kaffepausen ställdes frågan om vi skall bilda en Hembygdsförening, svaret blev enhälligt ja"

"Val av interimsstyrelse, ordf. Hubert Jakobsson sekreterare Evert Cederblad, kassör Elly Olofsson

Ledamöter. Britta Kalmen, Inga Gustafsson, Hans Gardell, Håkan Wiginder, Torbjörn Rogefeldt, och Tomas Lindström.

Under kvällen inskrevs 39 medlemmar."

Studiecirkeln fortsatte som vanligt på måndagskvällar i församlingshemmet då under hembygdsföreningen med sikte på sockenbok. Allt skrivet sparades ner i redigerbart format på dator och så även alla bilder som togs ut att publiceras i boken. Så småningom blev boken färdigredigerad och studiecirkeln skickade en CD-skiva med texten och en Cd-skiva med bilderna till Mart Marend, på Books and Demand, för tryck och utgivning. Boken kom ut 2002.

Det blev en hel del bilder över och Studiecirkeln hade fått blodad tand och beslöt att samla in lite bilder till och göra en Bilderbok med Lokrumbilder. Den gavs ut 2007 också med hjälp av Mart Marend.

Under hösten 1999 genomfördes en till studiecirkel med namnet **"På spaning efter forntiden i din hembygd"**.

Efter utskick i socknens brevlådor anmälde sig 21 deltagare, som intresserat studerade socknens arkeologiska historia. Studierna började med Gotlands utveckling efter istiden, och fortsatte med stenålder, bronsålder, järnålder, vendeltid och slutade med vikingatid. Sidorna med forminneskartor i Lokrume sockenbok är en frukt av denna Studiecirkel.

Redan i april 1996 erbjöd Ingvar Jakobsson att Hembygdsföreningen kunde få sköta hans änge vid Stora Mörby mot Eu-bidraget för det. Det ansågs som ett mycket bra objekt att samlas kring och erbjudandet antogs enhälligt. Föreningen sköter ännu änget men numera arrenderar hembygdsföreningen änget av Ingvar och ansöker själva om EU-ersättningen.

1997 på föreningens cykelutflykt kring trakterna runt Haltarve väcktes tanken att iordningställa det gamla sojdet på Jens Pettersson ägor och göra en sojdesbränning. Året efter började arbetet med att frilägga stenarna från det ursprungliga sojdet, och Bengt Lautin som var sojdesexpert från Vallstena kallades för att ge råd. Det beslöts att ersätta de gamla kalkstensflisen i ärlan med nya, eftersom de var ganska sköra efter tidigare bränningar. Den gamla haggvannen var också helt borta, det syntes endast var den hade legat. Bengt gav rådet att lägga en haggvann med vattenlås, det skulle vara den säkraste metoden att lyckas med bränningen. Det beslöts att göra ett studiebesök vid andra sojden för att se hur det såg ut på andra håll. Fole, Vallstena och Hejnumhällar besöktes, sedan åkte Kommittén till Brosågen för att titta på en ny haggvann. Där fanns en furubjälke 8X8 tum och 3,5 meter lång, det beslöts att använda den. Stenflis fick efter förfrågan tas i stenbrottet i Bro. Haggvannen hämtades hem och höggs ur av Gunnar Olofsson, tjärades och lades på plats, därefter vidtog arbetet med att lägga den nya tjärdalen. Murarna till sojdeskällaren lades i huvudsak av de gamla brända stenarna från gamla ärlan. Första lördagen i oktober 1999 lades taket över sojdeskällaren. Hembygdsföreningen hade därmed fått ett fungerande sojde och år 2000 gjordes första bränningen. Den blev så lyckad att det beslöts göra om det fler gånger. Stubbar insamlades och varje jämnt årtal sedan dess har sojdet tänts i slutet av juli.

2001 beslöts bygga ett litet bulhus på sojdesplatsen. Huset byggdes upp i Hubert Jakobssons maskinhall och plockades sen ner och byggdes upp igen på sin plats vid sojdet.

2010 sålde Gotlands museum en del av de fastigheter de hade i sin ägo bl.a. packhuset här vid Lauks.

På ett styrelsemöte Lokrume hembygdsförening hade i Församlingshemmet kom Hasse Gardell dit och ville säga några ord.

Det gällde Packhuset. Han tyckte att hembygdsföreningen skulle lägga ett bud. Inget beslut togs då men på ett styrelsemöte lite senare beslöts att sända ett brev till Fornvännerna .

Brevet:

"Till Styrelsen för Gotlands Fornvänner.

Med anledning av försäljningen av gårdskors och packhus vid Lauks i Lokrume vill styrelsen i Lokrume Hembygdsförening betona följande. Nämnda packhus och gårdskors har sedan sekler tillbaka tillhört olika samfälligheter vid Lauks. Vid förra sekelskiftet skänktes dessa till fornvännerna för att bevaras för framtiden. Vi ser det som utarmning av bygden när historiska byggnader på detta sätt ska säljas ut på öppna marknaden, som ideell förening har vi inga resurser att bjuda på detta.

Vi tycker att objekt som detta ska bevaras för framtida generationer.

Lokrume hembygdsförening kan tänka sig göra en plan för underhåll. Tjärsmörjning av tak, luckor och gårdskors efter behov. Reparationer i samråd med Riksantikvariska myndigheter. På sikt är vi även villiga att återställa loftgången om medel därför kan erhållas.

Lokrume hembygdsförening önskar få en dialog med styrelsen för Gotlands Fornvänner innan en eventuell försäljning sker på öppna marknaden.

Styrelsen för Lokrume hembygdsförening"

Efter ett tag blev Styrelsen kallade till ett dialogmöte på Gotlands Museum. Där framkom att Fornvännerna hade för avsikt att skänka Packhuset till Lokrume hembygdsförening om viljan fanns att sköta om det och ville att vi presenterade en handlingsplan.

Resultatet blev att föreningen fick huset i gåva och i Lokrume hembygdsförenings verksamhetsberättelse för 2010 finns följande Paragraf:

***”Packhuset vid Lauks.** Gotlands fornvänner har givit packhuset vid Lauks i gåva till Lokrume hembygdsförening. Gåvobrevet har undertecknats och Lokrume hembygdsförening har ansökt om lagfart. Därmed har Lokrume hembygdsförening åtagit sig att vårda och bevara detta snart tusenåriga byggnadsminne för framtida generationer.”*

Vad vi har gjort fram till nu är att lägga nytt golv i andra våningen. Det blev klart hösten 2013. Putsat väggarna i andra våningen med gotländsk kalkputs. Blev klart hösten 2014. Taket har smorts 2 gånger med sojdesbränd trätjära, och nu år 2016 har svalgången byggts. Allt har skett med tillstånd av kultur & miljöhänsyn på länsstyrelsen och med tillsyn av byggnadsantikvare från Gotlands Museum. Vi har sökt och beviljats bidrag för kulturmiljövård för samtliga åtgärder och inget bygge har fått starta innan bygglov och bidrag har beviljats av länsstyrelsen.

I huset förvarar nu hembygdsföreningen ett femtiotal äldre bruksföremål som föreningen fått sig till skänks av Lokrumebor.

På sikt kan det kanske bli ett litet minimuseum.

Övrig återkommande årlig verksamhet är:

Föreningen har en studiecirkel igång varje höst vinter vår och den bedriver gårds o släktforskning, i huvudsak inne på landsarkivet med inriktning på släktgårdsdiplom. Det är en släktgårdsinventering som arrangeras av JUF, i samarbete med bl.a. släktforskar- och hembygdsrörelserna. Med släktgård menas i detta sammanhang en jordbruksfastighet, eller arrendebruk, som varit i samma släkts ägo i minst 200 år och som fortfarande är taxerad som jordbruksfastighet.

Släktgårdsinventeringen kommer att pågå fram till JUF:s 100-årsjubileum år 2018 då särskilda släktgårdsdiplom kommer att utdelas.

Föreningen sköter ängeten vid Stora Mörby, arrangerar en cykeltur varje år, åker en gång om året på bussutflykt tillsammans med Fole samt en gång varje år bjuder föreningen på kyrkkaffe efter någon gudstjänst.

På senare år är föreningen även ansluten till bygdebånd och lägger in några objekt då o då. Bygdebånd är en hemsida som numera ägs av Sveriges hembygdsförbund och är öppen för alla. Där kan alla hembygdsföreningar ansluta sig och presentera sin hembygd.

Vartannat år, alltså de år sojdet inte tänds, har det arrangerats en kultur och trivselkväll vid sojdesplatsen, med musikunderhållning, tipspromenad, kaffe, samt grillas det korv eller hamburgare.

Nu år 2016 fyller föreningen 20 år och det firar vi alltså med en jubileumsfest vid föreningens senaste projekt som är svalgången här på packhuset från 1300-talet.